

Posudek

disertační práce **JUDr. Markéty Millerové** na téma

„Základní zásady ochrany práv dítěte v českém a anglickém právu“

Autorka zvolila téma své disertační práce, které se na první pohled jeví jako velmi teoretické, možno říci suchopárné. Tak alespoň čtenář někdy přistupuje k odborným pojednáním, která jsou věnována nejobecnějším otázkám. Tam bylo možno zařadit též základní zásady právní ochrany. Předložená práce však brzy čtenáře přesvědčí o opaku, protože přináší mnoho zajímavých informací i praktických vzhledů do porovnávané právní problematiky společensky velmi aktuální, do právní ochrany dítěte. Přitom ovšem základ a východiska dosahující až do praxe jsou autorkou prozkoumávány do hloubky s výbornou odbornou znalostí právní teorie. Jde tu totiž o mnohé souvislosti a vazby soukromoprávní a veřejnoprávní úpravy významných společenských vztahů, v nichž pouze dobrá znalost teoretického základu může vyústit v poznání dané právní úpravy *de lege lata* a *de lege ferenda*.

Autorka práce měla možnost při svém studijním pobytu ve Velké Británii, který svého času absolvovala, velmi dobře se seznámit s tamější právní úpravou zkoumané problematiky. Tak úzké zaměření studia by ovšem autorce nestačilo k tomu, aby mohla napsat tuto komparatistickou studii. Autorka musela totiž anglickému právnímu systému porozumět mnohem širěji, to proto, aby potřebné informace a znalosti v úvodu své práce sdělila o nich i čtenáři práce. Proto hned ve druhé kapitole se věnuje výkladu kontinentálního právního systému vs. právnímu systému anglo-americkému. K tomu dále připojuje výklad o územně-správním uspořádání České republiky a Spojenému království Velké Británie a Severního Irska. Pro českého čtenáře je tento výklad naprosto nezbytný, protože jak se potom v dalších kapitolách ukáže, právní postupy a nástroje právní ochrany dítěte jsou značně rozdílné. Důležité je ovšem to, že autorka ve své práci prokázala, že i při velmi rozdílném vývoji této právní oblasti u nás a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska, je možno prokázat, že základy právní úpravy vyjádřené především zásadami významných mezinárodních dokumentů, umožňují realizovat důslednou právní ochranu obdobně u nás i ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska. Obdobně pozitivně hodnotím i kapitolu čtvrtou a pátou, patřící též do obecného úvodu práce. Je známo, že zejména druhá polovina minulého století přinesla zásadní změny v úpravě lidských práv. Světové společenství národů a států se postupně dopracovalo ke stěžejním smlouvám, bez nichž si právní vývoj již neumíme představit. Tyto mezinárodní dokumenty, ať už vydávané OSN nebo EU, ovlivňují průběžně a žádoucím způsobem vývoj v oblasti práva soukromého i veřejného. Autorka velmi vhodně a přehledně, což je taktéž velmi užitečné pro čtenáře, rozebrala hierarchii právních předpisů upravujících práva dítěte a dále pak v kapitole páté se věnovala výkladu Úmluvy o právech dítěte a Evropské úmluvy o ochraně základních práv a svobod. Další kapitoly práce směřují k výkladu pozitivní úpravy zkoumané problematiky v uvedených státech.

V sedmé kapitole bylo zapotřebí vysvětlit pojmy „blaho“, „nejvyšší zájem dítěte“, „zájem dítěte“. V této souvislosti totiž autorka shledala, že anglické zákonodárství zejména Children Act z roku 1989 a další, používají pouze pojmu „blaho dítěte“, kdežto české

předpisy naopak především používají pojmu „nejvyšší zájem“, nebo „zájem dítěte“. Autorka velmi výstižně vysvětluje právní význam těchto pojmů. K dalším kapitolám, zejména pojednávajícím o dítěti ohroženém a o všech potřebných právních nástrojích a praktické organizaci, která směřuje k nápravě poměrů dítěte. Autorka uvádí podrobný výklad obou zkoumaných úprav a praxe. Přitom postupuje velmi systematicky. Zkoumaná materie by mohla místy vyústit do nových podrobností, které by čtenáře odváděly od hlavních myšlenek. V tomto směru je třeba velmi pozitivně hodnotit, že autorka udržela naprosto vyvážený výklad, který je dostatečně srozumitelný, udržuje hlavní myšlenku a čtenář se v něm dobře orientuje. K tomu napomáhají i stručná shrnutí, která v těchto dalších kapitolách autorka vždy na konci uvádí.

Autorce se podařilo tuto disertační práci velmi zdařile aktualizovat a to v poslední dvanácté kapitole, kterou věnuje otázkám náhradní rodinné péče - pěstounská péče vs. foster care. V současné době totiž je vypracován a přijat Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR na léta 2009 – 2011 Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti. Tento plán navrhuje legislativní uchopení několika institutů, které anglická právní úprava zná již několik let. Autorka tyto instituty, jako jsou profesionální pěstounská péče a zejména individuální plán péče o děti, zachování kontaktu dítěte v náhradní péči s jeho rodinou a další, všechny rozebrala a popsala ve výkladu v předchozích kapitolách. V této poslední kapitole nakonec uvádí dílčí závěr k navrhovaným změnám, které považuje za pozitivní a současně je porovnává s právní úpravou pěstounské péče, která je přijata v novém občanském zákoníku a s navrhovanými změnami zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Pochopitelně, že anglickou úpravu nelze přijmout bez jakéhokoliv přizpůsobení, zejména v naší soustavě státních orgánů a jejich kompetencí v oblasti právní ochrany dítěte. Určité rozdíly zde pochopitelně zůstávají, ale nebrání principiálním změnám, ke kterým bude postupně docházet.

Předložená disertační práce má tedy hodnotu, vypovídající nejenom o vlastním pozitivním vývoji právní ochrany ohroženého dítěte, ale též o možnostech přiblížení se na základě přijatých principů, znalostí a vhodnosti institucionálního zdokonalení právní úpravy a praxe.

Předložená disertační práce je výsledkem několikaletého autorčina badatelského úsilí věnovaného prozkoumání tématu především studiem odborných literárních pramenů, jejichž bohatý seznam je přiložen, a které autorka uvádí v odkazech na jednotlivých stranách práce – celkem 501 odkazů a poznámek. Řada pramenů, zejména monografických je cizojazyčných v angličtině, totéž platí o člancích a příspěvcích ve sbornících. Bohatým pramenem pro autorku je taktéž judikatura, jíž autorka věnovala pozornost, pokud jde o ESLP, Soudní dvůr EU, Ústavní soud ČR, Nejvyšší soud ČR a soudy Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Judikatura je většinou velmi aktuální a v autorčině práci znamená významnou podporu související s výkladem rozebíraných stěžejních principů a s jejich aplikací. Pokud jde o formální a stylistickou stránku je naprosto na odpovídající úrovni, stejně tak jako už bylo zmíněno, jde o práci vyváženou, výklad je logický a velmi soustředěný.

Ze všeho uvedeného vyplývá, že tato práce plně vyhovuje požadavkům kladeným na práci disertační a proto ji doporučuji k ústní obhajobě a udělení vědecko-akademického titulu Ph.D.

V Praze dne 7.5.2012

Doc. JUDr. Senta Radvanová, CSc.

školitel